

Páldy Géza (1942–2010)

Kiskunhalason született. Katonatiszt édesapja a peccsori mocsarokról halt hősi halált 1944-ben.

Kedves barátom, drága Géza, ki gondolta volna, hogy Te, az életerős, bivalynyakú „Öreg” előbb

fogsz elmenni az évfolyamunkból, mint mi néhányan, a csenevészektől. Az utóbbi években Te gondoltál arra, hogy a nekrológodat nekem kell megírni. Nos, hát megírom. Nézzéte fényképedet, még alig-alig tudatosítom, hogy végleg elmentél.

Korán megözvegyült édesanyád, és bélistás nevelőapád zaklatott élete a Te életutadra is kihatott. Több iskolaváltás után végül Kiskunfélegyházán érettségiztél. „Értelemszerűen” elsőre nem vettek fel Sopronba, így a bugaci erdőben néhai Horváth Laci bácsi mellett kóstolgattad az erdészszakmát fizikai dolgozóként. Akkor sem tagadtad meg későbbi önmagad, és mint a rossz nyelvek beszéltek, az ott vadászó Kádár lovát egyszer túlitattad sörrel.

Végül előfelvételiként Sopronba kerülél. Akkor még nem tudtát a soproni éjszakai klubok, hogy egy-két emlékezetes estét szerzel azoknak, akik éppen Veled múltattát az időt. Érdekes volt megismerkedésünk is, hiszen Olaszországba való disszidálási szándékod meghiúsulása után Pankotay professzor javaslatára egy évet halasztottál, mondván, hogy addig lecsillapodnak a kopperi börtönhónapjaid honi hullámai. Édesanyádát kímélvén, magad taníttattad magad, így azt az évet különféle vendéglátó-ipari egységekben töltötted pincérként. Így kerültél szoros kapcsolatba Illés Lajossal, és ismerted meg a vendéglátás rejtelmeit, szelármosságait. Mint ahogy én is, hiszen segítségével és társadként kerültem a margitszigeti Casino-ba. Tanulságos nyarak voltak.

1969-ben végeztünk, és mint nyughatatlan, különösen öntörvényű, szabadságszerető emberek, mindketten mezőgazdasági termelőszövetkezethez kerültünk szakirányítóként. Te családi okok miatt Pécsre, a közeli Bicsérd és még öt község térszéihez. Mindez főleg emberismeretet kívánó munka volt, amelyben az előbb említettek szerint otthonosan mozogtál. Később Baranya megye Tanácsának erdészeti és vadászati felügyelője lettél, majd 1979-ig az Állami Gazdaságok Országos Központja területi erdészeti szakfelügyelőként láttad el Baranya

megyében. Mivel a vadászat mindig érdekelt, sőt, aktívan művelted (ahogy Salamon Ferenc, az erdélyi futásfalvi tanár barátod mondaná, ez ügyben igencsak „reszelt az ördög”), visszamentél a Tanácsra vadászati felügyelőnek. Ez volt igazán a Neked való munka, még a Mecsekben számtalan együtt töltött szilveszter némelyikének egy részét is feláldoztad e cseppet sem veszélytelen szenvedélyednek. Olykor fiaid is elkísérték sokszor el-elhúzódo Nimród útjaidon, és még Te csodálkoztál, hogy fakánállal vár Sára asszony.

(A fenébe, milyen gyorsan elmúltak ezek az évek, és most már az emlékekről sem beszélgethetünk!)

Tekintélyednek köszönhető, hogy 2001-ig, 11 éven keresztül a Baranya megyei Vadászati Szövetségének elnöki tisztét töltötted be, majd a Vadász Kamara Védelmi és Vadgazdálkodási Bizottságának elnökévé választottak. Nyugdíjba mentél, de valójában soha nem éltél nyugdíjasként. Erdőt telepítettél, külföldieket vadásztattál, s közben nem vettél észre, vagy csak későn, hogy egészséged romlik.

Hirtelen mentél el, nem élhetted meg fiúunokád születését, mi pedig abban próbálunk vigasztalódni, hogy kegyes volt Hozzád a halál.

Pápai Gábor

Emlékezés és főhajtás Stasney Albert professzor előtt

Vekerdi László professzor szavaival

Hatalmas életművet hagyott hátra a nemrég elhunyt, s korunk legnagyobb magyar polihistorának mondható Vekerdi László professzor (Hódmezővásárhely, 1924. július 24. – Budapest, 2009. december 27.). Nevéhez mintegy harminc önálló saját és fordításkötet; ezenkívül megszámlálhatatlan, a természet-, a bölcsész-, s az orvostudomány szinte minden ágát felölelő tanulmány fűződik. 1990-ig a „tiltott” és a „tűrt” írói kategória között egyensúlyozott. Kitüntetései javarészt a rendszerváltás után kapta. Csak a legfontosabbak: Szent-Györgyi Albert-díj – 1992; ugyanebben az évben József Attila-díj; Pro Literatura – 2000; Széchenyi-díj – 2001. Elsősorban vérbeli irodalmár volt. Színes, lebilincselő stílusával a legelvontabb, legszárazabb tudományokat is élményszerűen foglalta írásba vagy szóba. Nem lett pályatársunk, noha felsőfokú tanulmányait Sopronban, az Erdőmérnöki Karon kezdte. Leckekönyvét 1942. szeptember 10-i dátummal nyitották meg. Adjuk át a szót neki! Miként emlékszik ez a mégsem erdész, ám kiváló tudománytörténész Stasney Albertra, a sokunkat tanító, s már életében klasszikussá vált professzorra?

Sopronban, a József Nádor Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán voltam hallgató a negyvenes évek elején. Sok jeles professzor tanított, közülük is kiemelkedett egy egészen kivételes ember, az ábrázológeometria-tanárunk.

Hogy hívták? Staszinak. Becsületes néven Stasney Albertnek, aki Selmecbányán

végzett kohómérnöként, és csaknem négy évtizedig vezette az ábrázoló mértan, ill. az ábrázoló geometria tanszékét Sopronban. Maga az ember és az ábrázoló geometria is elbűvölt. Heti négy órában, hat óra gyakorlattal tanultuk az ábrázoló geometriát, ez elég sok. Staszi vadász, ahogy mi, diákok hívtuk, belénk sugallta, elhitette velünk, hogy milyen szép és mennyire alapvető ez a tárgy. Amikor egy alakzatot merőleges vetítősugarakkal két síkra vetítünk, majd a síkokat egymásba forgatjuk, s mindez változatlanul hagyja a geometriai alakzat többi tulajdonságát. Ezzel a módszerrel megtanultunk belelátni a térbe, technikai feladatok gyors megoldásának új világát teremtve. Staszi beszélt a történelmi előzményekről, a francia forradalomról, a mérnöképzésre létrehozott École Polytechnique hatásáról a matematika alakulására. Beszélt az új matematikai szemléletvilág kialakítójáról, Gaspard Monge-ról és tanítványáról, Jean-Victor Poncelet-ről, aki oroszországi fogságában minden segédeszköz nélkül kidolgozta a központi vetítés elméletét: a projektív geometriát. Stasney professzor megmutatta, hogy a projektív geometria mennyire összefügg az ábrázoló geometriával, a képsíkok egymásba forgatásával. Azután pedig a projektív geometriának már a képsíkok sem kellenek, hanem számokkal, arányokkal mindazt ki tudja fejezni, amit mi az ábrázoló geometriában tanultunk. Staszi úgy magyarázott, hogy megértettük: az ábrázoló geometria nem

valamilyen határszéli területe a matematikának, hanem egyenesen a szíve. Aki odafigyelt, márpedig én nagyon figyeltem, annak ez megvilágosodott. Minden előadásán ott voltam, remek jegyzeteket készítettem.

Milyen idős volt akkortájt Stasney professzor, aki ilyen nagy hatást gyakorolt rám? Az ötvenes éveit taposta. Fiatalemberként részt vett az első világháborúban. Ott maradandóan megsérült az egyik keze. Ez azonban nem akadályozta meg abban, hogy krétával, vonalzóval láttatón szép ábrákat rajzoljon a táblára.

Stasney professzor a gyakorlati órákat is nagyon fontosnak tartotta. Mindig bejött a gyakorlatainkra és ott is maradt. Mindenkit végigjárt. Nézte, hogyan dolgozunk. „Na, kolléga úr, azt hiszi, hogy ez így jól van?” – kérdezte. Aztán behúzott egy vonalat a rajzba. S attól az egy vonaltól világos lett minden. Csak egy vonal, s az ember máris belelátott a térbe. Mert ő tudta, hová kell azt a vonalat húzni! Ez engem lenyűgözött. Előadásaiiban ugyanez a világosság, tisztaság mutatkozott meg. Minden órája a ragyogó értelem tündöklése volt. Meglehet, nem volt nagy tudós – voltak nála sokkal nagyobbak –, de pedagógusként kevesen lehetnek előrelőbbak. Hajdu Endre, aki tanársegédje volt, írt róla egy szép tanulmányt.

Közreadja Staar Gyula: Múló szerelem volt a matematika? C. írása alapján (Forrás, 2008. március):

Dobay Pál